

Česká republika

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Speciální školy Kolín

Kutnohorská 179, 280 00 Kolín IV

Identifikátor školy: 600 021 742

Termín konání tematické inspekce: 19. únor 2003

Čj.:	023 41/03-1093
Signatura:	tc1nw504

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální školy Kolín se sídlem Kutnohorská 179 je zařízení s právní subjektivitou, které hospodaří jako příspěvková organizace. Zařízení má tři různá pracoviště. Na kmenovém pracovišti jsou umístěny zvláštní škola, pomocná škola, přípravný stupeň pomocné školy, školní družina, školní klub a speciálně-pedagogické centrum pro mentálně postižené (dále SPC). Na jednom odloučeném pracovišti se sídlem Kolín, Mikoláše Alše 710 je speciální mateřská škola pro děti s kombinovanými vadami a na druhém se sídlem Kolín, Žižkova 146 speciální mateřská škola při nemocnici a speciální základní škola při nemocnici.

Speciální školy je jediné zařízení kolínského regionu, které má samostatnou speciální třídu pro žáky s lékařskou diagnózou autismus, kterou v tomto školním roce navštěvuje šest žáků (žáci pomocné školy a děti přípravného stupně pomocné školy).

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personální a materiálně-technické podmínky vzdělávací činnosti ve speciální třídě pro žáky s lékařskou diagnózou autismus,
- speciální podmínky umožňující strukturovaný režim výuky,
- průběh vzdělávání a výchovy - individuální vzdělávací programy žáků s lékařskou diagnózou autismus,
- účinnost spolupráce učitelů s pracovníky speciálně-pedagogických center,
- dostupnost speciálních tříd pro žáky s lékařskou diagnózou autismus.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE TŘÍDĚ PRO ŽÁKY S LÉKAŘSKOU DIAGNÓZOU AUTISMUS VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve třídě pro žáky s lékařskou diagnózou autismus (dále autistická třída) působí v souladu s obecně závaznými právními předpisy současně dva pedagogičtí pracovníci. Učitelka - absolventka bakalářského studia speciální pedagogiky má pro práci ve speciální škole příslušné vzdělání, druhý pedagogický pracovník - vychovatel podmínky odborné a pedagogické způsobilosti nespĺňuje.

Učitelka pracuje se žáky s autismem již šestým rokem, má v této problematice mnohé zkušenosti a svoji odbornost si neustále rozšiřuje. Absolvovala řadu vzdělávacích akcí pořádaných akreditovanými i neakreditovanými pracovišti (náklady na studium si v těchto případech hradila z vlastních finančních prostředků) - „Poruchy autistického spektra“, „Praktický výcvik v TEACCH programu“, „Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením“, „Metodika práce s klienty s autismem“ a „Pracovní výchova u těžce mentálně postižených dětí“. V tomto školním roce se na některé semináře s uvedeným zaměřením přihlásil také vychovatel.

Metodické sdružení a pedagogická rada projednávají problematiku vzdělávání žáků s autismem okrajově. Potřebná pozornost jí je věnována při neformálních konzultacích a diskusích, které probíhají mezi pracovníky zainteresovanými v práci s těmito žáky, tj. učiteli z autistické třídy, ředitelkou a pracovníky „kmenového“ speciálně-pedagogického centra pro mentálně postižené.

Rodiče jsou o výsledcích svých dětí ve výuce informováni téměř denně při jejich ranním předávání učitelce nebo odpoledním vyzvedávání ze školy.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy ve třídě pro žáky s lékařskou diagnózou autismus jsou hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE TŘÍDĚ PRO ŽÁKY S LÉKAŘSKOU DIAGNÓZOU AUTISMUS VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ředitelka a učitelé žáků s lékařskou diagnózou autismus se v rámci možností školy snaží vytvářet těmto žákům co nejoptimálnější učební prostředí. Třída je umístěna v přízemní části hlavní budovy. Jejím přepažením za použití sektorového školního nábytku vznikly tři části, jedna pro individuální práci žáků, druhá pro jejich relaxaci a třetí pro společné činnosti.

Místem pro skupinové aktivity je velký stůl, u kterého mohou najednou pracovat všichni žáci a který je současně využíván i ke stolování o přestávce. V malém odpočinkovém prostoru zaujímá nejvíce místa relaxační míčkový bazén. Část pro individuální práci žáků tvoří šest částečně vzájemně oddělených pracovišť uspořádaných tak, aby byly splněny podmínky pro strukturovaný režim výuky. Každý žák v něm má přesně a stabilně vymezené místo, na které je umístěn jeho denní plán činností pomocí předmětového rozvrhu. Takto znázorňovaným sledem činností - vizualizací je u žáků podporována nácvik pracovního chování. Pro „upozornění na změnu úkolu“ jsou používány karty, které usnadňují žákům rozlišovat a vzájemně od sebe oddělovat jednotlivé aktivity.

Psychohygienické podmínky jsou velmi dobré z hlediska denního režimu žáků. Vyučuje se ve dvouhodinových blocích, tempo výuky se řídí možnostmi žáků. Méně příznivé jsou psychohygienické podmínky z hlediska potřebného klidu pro učební činnosti žáků z důvodu chybějící akustické izolace relaxační části třídy.

Vybavení speciálními učebnicemi je na vysoké úrovni, škola má k dispozici celou škálu, která je aktuálně v nabídce vydavatelů. Učebních pomůcek je dostatek, jeden žák při individuální práci vedené pracovníci „kmenového“ SPC využívá počítač se speciálními výukovými programy pro žáky s autismem, který je umístěn v její pracovně. Vybavenost didaktickými pomůckami pro zadávání denních strukturovaných úkolů je na průměrné úrovni, mnohé z nich si zhotovují učitelé sami. Postupně si vytvářejí fotogramy a piktoqramy, popřípadě jejich verze kombinované s nápisy. Aktuálně ponejvíce postrádají fotogramy pro fázování nacvičovaných činností, průběžně si je teprve podle potřeb jednotlivých dětí vyhotovují. Škola jim k tomuto účelu zakoupila přístroj na zatavování fólií a digitální fotoaparát.

Využívání materiálně-technického vybavení školy v autistické třídě ředitelka sleduje při svých hospitacích a postupně ho podle potřeb učitelů této třídy doplňuje.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání a výchovy ve třídě pro žáky s lékařskou diagnózou autismus jsou hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE TŘÍDĚ PRO ŽÁKY S LÉKAŘSKOU DIAGNOZOU AUTISMUS

Realizace vzdělávacího programu

Výuka v autistické třídě probíhá podle individuálních vzdělávacích plánů, které jsou prokazatelným způsobem projednávány s rodiči. Plány respektují diagnostické závěry odborných pracovišť. Ve všech případech diagnostické posouzení realizovalo některé ze speciálně pedagogických center se zaměřením na oblast autismu a v polovině případů jsou tyto jejich posudky současně doplněny vyjádřením odborného lékaře. Plány dále vycházejí ze Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy čj. 24 035/97-22 a dosažené vývojové úrovně žáka. Všechny předložené individuální vzdělávací programy ale obsahují pouze kognitivní složku, behaviorální složka zaměřená na odstraňování problematického chování a konkrétní metody práce se žákem v nich nejsou uvedeny. Sjednocování a projednávání konkrétních metodických postupů školy a rodičů je realizováno v rámci čtvrtletního hodnocení. Tuto skutečnost potvrzují rodiče v dotazníkovém šetření svými kladnými odpověďmi na otázky *Škola nám dává pokyny pro práci s naším dítětem* a *Škola se s námi radí o práci s naším dítětem*. Jedné žákyni z důvodu těžkého stupně zdravotního postižení škola individuálně upravila také učební plán, žákyně dochází do školy dvakrát týdně po dvou hodinách.

Individuální vzdělávací programy jsou koncipovány vždy na období jednoho čtvrtletí, v jehož průběhu si učitelka zaznamenává, zda a na jaké úrovni se daří žákovi stanovené cíle plnit. Celkové čtvrtletní hodnocení je projednáváno s rodiči. Následně je sestavován nový program navazující na úroveň vědomostí a dovedností, kterou žák dosáhl. Z předložených hodnocení je zřejmé, že se plány z větší části daří realizovat, mezi žáky jsou ale značné rozdíly v úspěšnosti dosahování vytýčených cílů.

Povinná třídní dokumentace (třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy, vysvědčení žáků pomocné školy, osvědčení o docházce do přípravného stupně pomocné školy) je vedena. Malá průkaznost záznamů v třídních knihách vyplývá ze specifiky práce ve třídě pro žáky s autismem. Zaznamenávat průkazně současně různé vzdělávací cíle všech žáků v jednotlivých předmětech není do oficiálních tiskopisů třídních knih možné.

Škola používá v souladu s vyhláškou o speciálních školách a speciálních mateřských školách u žáků přípravného stupně osvědčení o docházce do přípravného stupně pomocné školy a u žáků pomocné školy otevřené slovní hodnocení nebo formalizované slovní hodnocení. Při hodnocení žáků učitelé přihlížejí k míře jejich postižení, v otevřeném slovním hodnocení uvádějí žákem osvojené vědomosti a dovednosti. Způsob hodnocení si volí rodiče žáka. Některá předložená vysvědčení žáků pomocné školy za první pololetí školního roku 2002/2003 nejsou v souladu s výše uvedenou vyhláškou. Dva žáci nebyli na pololetním vysvědčení, na kterém bylo použito otevřené slovní hodnocení, hodnocení ze všech předmětů (chybí hodnocení z tělesné výchovy, smyslové výchovy, věcného učení a hudební výchovy).

Plnění individuálních vzdělávacích plánů ředitelka kontroluje při hospitacích, jejich dobu přizpůsobuje vždy aktuální situaci ve třídě, zejména psychickému stavu žáků, a zaměřuje se hlavně na sledování žáky dosažené úrovně v oblasti smyslové výchovy a pracovního chování.

Škola se snaží zapojovat žáky s lékařskou diagnózou autismus do všech aktivit. Ti se podle svých možností zúčastňují společně s ostatními žáky např. školní akademie, karnevalu apod.

Škola realizuje v autistické třídě vzdělávací program v souladu s jejím zařazením do sítě škol, učební plán je v uvedené třídě plněn. Žáci autistické třídy jsou v souladu s obecně závaznými právními předpisy vzdělávání podle individuálních vzdělávacích plánů, které se

většinou daří plnit. Povinná dokumentace nezachycuje průkazně průběh vzdělávání. Kontrola plnění individuálních vzdělávacích plánů je účinná.

Průběh vzdělávání a výchovy v autistické třídě

Po konzultaci s ředitelkou školy nebyla realizována hospitace ve výuce.

Výsledky vzdělávání a výchovy zjišťované školou

Výsledky vzdělávání a výchovy ředitelka sleduje při hospitační činnosti a při kontrole plnění individuálních vzdělávacích plánů. Evaluace výsledků vzdělávání a výchovy prováděná ředitelkou se zaměřuje zejména na zjišťování žádoucích změn v chování žáků a úrovni jejich vědomostí a dovedností. Výsledky jsou posuzovány vždy ve vztahu k jednotlivým žákům a jejich vzdělávacím předpokladům.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Škola činnost autistické třídy a práce jejích žáků prezentuje na veřejnosti. Jejich výtvarné a rukodělné výrobky jsou vystavovány v divadle při každoročně školou organizované akci „Radost“ a po celý školní rok zdobí školní prostory. Pravidelně čtyřikrát ročně škola pořádá Den otevřených dveří. Významnou formou prezentace jsou také příspěvky školy do regionálního i celorepublikového tisku.
- V tomto školní roce jsou v autistické třídě zařazeni tři žáci z Kolína a tři z okolních obcí. Všechny žáky rodiče do školy dovážejí.
- Spolupráce vyučujících žáků s autismem se speciálně-pedagogickými centry zabývajícími se problematikou autismu není pro potřeby školy dostačující. Spočívá téměř výhradně ve stanovení diagnózy žáka. Speciálně-pedagogická centra pro oblast autismu se nepodílejí na tvorbě individuálních vzdělávacích plánů, nezapůjčují škole speciální pomůcky ani v ní neprovádějí speciálně-pedagogickou činnost či pravidelné návštěvy. Návštěva SPC se uskutečnila pouze jednou z podnětu rodičů, kterému předcházela domluva s vyučujícími autistické třídy. Systematická a účinná poradenská a metodická pomoc učitelům ze strany SPC chybí, realizuje se spíše jednorázově při setkání učitelky a ředitelky s pracovníky center na různých školeních. Individuální speciálně-pedagogickou péči poskytují některým žákům autistické třídy kromě učitelů také pracovníce „kmenového“ speciálně-pedagogického centra pro mentálně postižené žáky.

Celkově je účinnost spolupráce učitelů autistické třídy a pracovníků speciálně-pedagogických center pro oblast autismu hodnocena jako pouze vyhovující.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina vydaná Středočeským krajem se sídlem Zborovská 11, 150 21 Praha 5 dne 18. září 2001 pod čj. OŠMS/2998/2001, kterou se zřizuje Zvláštní škola a Pomocná škola Kolín.
2. Změna výše uvedené zřizovací listiny - Dodatek č. 4 vydaný Středočeským krajem se sídlem Zborovská 11, 150 21 Praha 5 dne 12. září 2002 pod čj. OŠMS/16161/2002, kterým se mění název organizace na Speciální školy Kolín s účinností od 1. ledna 2003.

3. Rozhodnutí MŠMT, kterým se mění zařazení Speciálních škol Kolín do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, vydané dne 8. ledna 2003 s účinností od 1. ledna 2003 pod čj. 10 407/03-21.
4. Rozvrh hodin autistické třídy pro školní rok 2002/2003.
5. Třídní kniha autistické třídy pro školní 2002/2003.
6. Třídní výkaz autistické třídy pro školní 2002/2003.
7. Katalogové listy žáků autistické třídy.
8. Individuální vzdělávací plány žáků autistické třídy.
9. Hodnocení plnění individuálních vzdělávacích plánů žáků autistické třídy.
10. Písemné, výtvarné a rukodělné práce žáků autistické třídy.
11. Vysvědčení za první pololetí školního roku 2002/2003 žáků pomocné školy (třída pro žáky s diagnózou autismus).
12. Osvědčení za první pololetí školního roku 2002/2003 žáků přípravného stupně pomocné školy (třída pro žáky s diagnózou autismus).
13. Osobní dokumentace žáků s postižením autismus.
14. Záznamy z pedagogické rady.
15. Záznamy metodického sdružení.
16. Personální dokumentace učitelů autistické třídy - doklady o nejvyšším dosaženém vzdělání.
17. Záznamový list - Vzdělávání ve speciálních třídách pro žáky s diagnózou autismus.
18. Dotazníky pro rodiče.

ZÁVĚR

Výuku ve třídě pro žáky s diagnózou autismus zajišťují současně dva pedagogičtí pracovníci - učitelka splňující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti a vychovatel bez odpovídající kvalifikace. Vedení školy podporuje jejich další vzdělávání v oblasti péče o žáky s autismem.

Škola se snaží vytvářet pro vzdělávání těchto žáků optimální materiálně-technické podmínky. Prostory pro výuku jsem méně příznivé z hlediska zajištění potřebného zázemí pro nerušené učební činnosti a relaxaci žáků. Pomůckové vybavení velmi dobře postačuje, škola nejvíce postrádá didaktické pomůcky typu fotogramů a piktogramů pro fázování nacvičovaných činností.

Předložené individuální vzdělávací programy vycházejí z diagnostikovaných obtíží žáků, zaměřují se ale pouze na kognitivní oblast, opomíjejí složku behaviorální. Konkrétní metodické postupy pro práci se žáky jsou s rodiči projednávány ústně. Hodnocení realizace individuálních vzdělávacích plánů je prováděno pravidelně, kontrola jejich plnění je účinná. Vysvědčení žáků autistické třídy není za první pololetí tohoto školního roku v některých případech v souladu s obecně závaznými právními předpisy.

Speciální školy Kolín je jediné zařízení kolínského regionu, ve kterém je pro žáky s autismem zřízena samostatná třída.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Školní inspektorka

Titul, jméno a příjmení

Podpis

PaeDr. Jitka Kozáková

J. Kozáková v.r.

V Kladně dne 28. února 2003

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 10. března 2003

Razítko

Ředitelka školy

Podpis

Mgr. Irena Pánková - ředitelka Speciálních škol Kolín

I. Pánková v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
KÚ Středočeského kraje, odbor školství, mládeže a sportu, Zborovská 11., 150 21 Praha 5	31. března 2003	023 64/03-1093

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.